

СТ А Н О В И Щ Е

на Министерския съвет на Република България
по конституционно дело № 16 от 1993 година

Предмет на горното дело е искането на 63 народни представители от XXXVI Народно събрание за установяване на противоконституционността на § 1 от Закона за изменение и допълнение на Закона за всеобщата военна служба в Република България /ДВ, бр. 62 от 1993 г./, с който се изменя чл. 47, ал. 1 в смисъл, че "младежите, приети по държавна поръчка във висши училища като редовни студенти, се отлагат от редовна военна служба до дипломирането им, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст".

Искането се мотивира с твърдението, че се създава в противоречие на чл. 6, ал. 2 от Конституцията неравенство на гражданите. В привилегировано положение се поставят онези студенти, които следват безплатно в държавни висши учебни заведения.

Атакуваната разпоредба по наше мнение не нарушава принципа на Конституцията за равенство на гражданите пред закона. Съображенията ни за това са следните:

Преди действащата разпоредба на чл. 47 от ЗВВС е приета през 1989 г. и е съобразена със съществуващото към момента законодателство в страната. А именно – съществуването само на държавни висши учебни заведения и прием на студенти само за безплатно обучение по държавна поръчка. Нещо повече, всяка година броят на младежите наборници, които се приемат във висшите училища е бил определян съгласувано между Министерството на отбраната и Министерството на образованието и науката. Това е позволявало да се изготвят точни разчети за попълване състава на Въоръжените сили, така, че да не се стигне до намаляване боеспособността на военните формирования.

През следващите няколко години след приемането на Конституцията от 1991 г. и съществените изменения в цялото българско законодателство, се създаде нормативна възможност за откриване на частни висши училища, за прием срещу заплащане в държавните учебни заведения, както и за постъпване на български граждани в чуждестранни висши училища.

Това на практика прави невъзможно изготвянето на каквито и да било разчети за броя на младежите, на които предстои да отбият редовната си военна служба и има за непосредствена последица намаляване боеготовността на Въоръжените сили на Република България.

Нещо повече, описаната по-горе система на прием на студенти създава възможност за симулативно записване в български или чуждестранни учебни заведения единствено с цел отклоняване от военна служба. А последното съставлява нарушение на изискванията на чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България и на чл. 1 и сл. от Закона за всеобщата военна служба.

Горните съображения са мотивирали законодателите от XXXVI Народно събрание да приемат изменението в чл. 47, ал. 1 от ЗВВС, установяването на чиято противоконституционност се иска.

Следва да се отбележи, че цитираното изменение има своята конституционна основа в чл. 59, ал. 2 от Конституцията, а именно: "Изпълнението на воинските задължения, условията и редът за освобождаването от тях или за замяната им с алтернативна служба се уреждат със закон." То кореспондира и с разпоредбата на чл. 9 от Конституцията, която вменява в дълг на Въоръжените сили да гарантират суверенитета, сигурността и независимостта на страната и да защитават нейната териториална цялост. Кое то пък задължително предполага определен числен, възрастов и съответно подготвен състав на военните формации.

С приетото изменение на чл. 47, ал. 1 от ЗВВС не се създава "привилегия", още по-малко необоснована такава. Държавата, и съгласно Конституцията /чл. 53/, и съгласно Закона за академична автономия на висшите учебни заведения /чл. 13, ал. 1, т.2/ може да създава и финансира държавни висши учебни заведения, да подпомага способни ученици и студенти. В тези случаи също

държавата е в правото си да определя условията и реда за прием на студенти, формите и времетраенето на обучението и други.

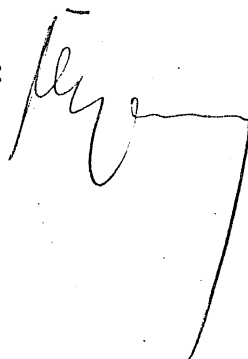
Изменението на чл. 47, ал. 1 от ЗВВС не нарушава чл. 6, ал. 2 от Конституцията по отношение и на двете визирани там изисквания. На първо място не се касае до привилегия, а до създаване на предимство и то в календарно отношение - не се предвижда освобождаване от задължението за редовна военна служба изобщо, а само за неговото отлагане във времето. На второ място това предимство не се основава на някои от изброените в чл. 6, ал. 2 признаци, а на справедлив и нормативно обоснован критерий - конкурсен изпит.

Напротив, възприемането на обратния принцип в чл. 47, ал. 1 би създавало привилегия за някои категории български граждани, основана на имущественото им състояние и това вече би се явило в противоречие на чл. 6, ал. 2 от Конституцията.

Не могат да послужат като основания за установяване противоконституционността на текста съображенията, изложени в искането, в смисъл, че завършилите образованието си в чужбина ще бъдат по-добре подготвени и по-полезни на държавата и че заплащащите своето обучение проявяват по-високо съзнание от учещите безплатно. Тези съображения нямат характер на правни аргументи, а представляват общи разсъждения за качеството на образованието в различните му видове и форми, както и определение за някои морални категории. Така както дипломирането на български граждани в чуждестранни училища е бъдещо несигурно събитие, така и последващото завръщане на някои от тях в страната може да се окаже такова.

Като имаме предвид горните съображения, считаме, че искането на 63-ата народни представители от XXXVI Народно събрание за установяване на противоконституционността на § 1 от закона за ВВС е неоснователно.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

РС/ЦД